

precedente printr-un marcaj voit individual, precum și de fascinația pentru mirajul ineditului.

În ideea de a readuce în discuție dialogul dintre generații dar și dintre variatele niveluri de înțelegere ale acestora, una din punțile comunicaționale construite de către organizatorii Festivalului Internațional "Meridian" s-a materializat prin includerea în programul manifestărilor ediției recent încheiate a două concerte simfonice – preluate din stagiunea Orchestrei Filarmonicii "George Enescu", respectiv a Orchestrei Naționale Radio – al căror conținut a expus perioade creatoare și abordări stilistice diverse. Reperul comun al ambelor seri concertante a constat din inserarea în cele două programe a câte unei partituri contemporane românești, autorii acestora fiind Diana Rotaru și Dan Dediu.

Soldat cu un așteptat dar și binemeritat succes de public, concertul Orchestrei Filarmonicii "George Enescu" din seara de 10 noiembrie a alăturat *Coralele și cutiile muzicale* purtând marca Dianei Rotaru de armoniosul *Concert nr. 23* în la major pentru pian și orchestră de Wolfgang Amadeus Mozart, finalul fiind destinat *Simfoniei nr. 8* în sol major de Antonin Dvořák. Parcursul dintre epoci creatoare atât de distanțate a fost asimilat fără probleme de către membrii orchestrei, sonoritatea omogenă a acesteia (ca notă distinctivă, aș menționa faptul că violonistul-

instrumental, evidențiind logica discursului și ambitusul miniatural al spectrului dinamic, proprii spiritului mozartian. Bis-ul dăruit de către Mihai Ritivoiu spectatorilor dornici de a-l reasculta – "Le Tic-Toc-Choc" de François Couperin – a relevat alte calități ale tânărului pianist precum perlașul miniatural, finețea filigranelor ornamentale și claritatea agogicii, virtuți care, alături de cele enumerate anterior, îl recomandă pentru viitoare apariții pe podiumurile europene de concert.

Cea de a doua parte a seriei a prilejuit publicului întâlnirea cu o partitură de cea mai autentică factură romantică, *Simfonia nr. 8* de Dvořák, căreia evoluția orchestrei atent direcționată de către Christian Badea i-a conferit suplețe și căldură, emoție și trăire sensibilă (un exemplu pertinent fiind diafanul *Allegretto grazioso* – partea a treia – a cărui execuție fluidă i-a reliefat pregnant melodicitatea). Plăcerea vizibilă cu care instrumentiștii s-au angrenat în jocul interpretativ a atras empatia auditoriului care a apreciat prompt, cu aplauze prelungite, performanța ansamblului, întregul concert fiind cotelat ca unul din evenimentele de vârf ale actualei stagiuni simfonice.

Loredana BALTAZAR

Un regal electroacustic

... a fost primul concert de muzică electroacustică al seriei (de 10 noiembrie 2017), din cadrul festivalului internațional MERIDIAN – aflat la cea de-a XIII-a ediție a sa, deschis de lucrarea intitulată sugestiv *Dream Space*, aparținând compozitorului **Sorin Lerescu**, care a constituit introducerea realmente potrivită în chiar spațiul de vis al tulburătoarelor sonorități ale acestui pluri-ofertant gen muzical cult.

Posibila incursiune în spațiul temporal al „rememorărilor,...în care ne regăsim uneori” a constituit, în cazul acestui op 78, declic-ul în crearea unui *puzzle* de imagini sonore conturând ecouri „a ceea ce am trăit”, având ca reacție o introspectivă și încărcată de lirism întoarcere spre sine, gândită de autor într-un registru sonor înalt, ca o succesiune de fine reverberații ale unor evocatoare frânturi melodice și armonice, în nuanțe celeste de *piano*, înscrise într-o constelație onirică.

Richblick, piesă semnată de **Cătălin Crețu**, prezentată în primă audiție absolută în concert/festival, a impresionat prin bogata, variata și inedita paletă timbrală digitală, expusă în splendide stampe sonore, dând sens sintagmei din titlu. Structurată bipartit, lucrarea prezintă compunerea migăloasă, deosebit de inspirată a unei pânze sonore de densitate și finețe variate (având la bază construcțiile intervalice și acordice – de reținut fulgurantele iluminații ale trisonului major – dar și compactele *cluster-e*), de nobilă factură metalică – cuceritoare prin reflexiile și flexibilitatea sa (la acest aspect concurând sunetele, *cluster-ele* de înaltă frecvență, trilurile de *cluster-e*, sunetele pulsatorii, disonanțele pătrunzătoare, cu tăiş incandescent). La acest fond special se adaugă imaginile generate de sonoritățile tubulare spectaculoase ale orgii sau cele ale chemărilor grave ale unor instrumente de suflat nedefinite, precum și aceea a susurului unui fluid – ca insolit vector de mișcare, sau cea a *sumuum*-ului de oscilații imperceptibile, ce fac aerul să vibreze. *Richblick* se remarcă prin concizie, structurare echilibrată, scânteietoare șlefuire și imagini de relevanță încărcătură polisemantică.

Schițe hieratice de **Corneliu Dan Georgescu**, o altă primă audiție absolută, surprinde într-un mod pe cât de sensibil, pe atât de auster, aspecte semnificative ce au marcat, în timp, raportul sacru-profan. Lucrarea are ca punct de pornire o cadență armonică (autentică compusă), plasată într-o tonalitate minoră (prevestind un posibil deznodământ dramatic), un model de arhetip cultural, prezentată la orgă într-o scriitură de coral, reluată ostinat – într-un lung șir de *quasi* imitații variate armonic, ca tempo, prin amplificarea ambitus-ului sau/și schimbarea registrelor, prin succesive *stretto*-uri, având mereu

Mihai Ritivoiu, Christian Badea

concertmaistru David Lefèvre cântă pe un instrument Nicola Gagliano datat 1769!) înlesnind cursivitatea demersurilor sonore.

Lucrarea Dianei Rotaru, a cărei primă audiție a avut loc cu zece ani în urmă ("artizanii" acelei premiere fiind Orchestra Filarmonicii „Transilvania” din Cluj-Napoca și dirijorul Mark Mast), câștigătoare – în 2005 – a Concursului Internațional de Compoziție "George Enescu", și-a redemonstrat potențialul expresiv și soliditatea structurală; bagheta lui Christian Badea a valorificat, cu o plasticitate revelatoare, procesul morfogenetic al opoziției tensionale dintre cele două lumi sonore aflate într-o continuă mișcare, minuțios definite sub aspect timbral și sintactic.

Doar un scurt moment de respiro a departajat, în fața numerosului auditoriu din Ateneul Român, *Coralele și cutiile muzicale* ale Dianei Rotaru de binecunoscutul *Concert nr. 23* de Mozart, etalon al deplinei maturități creatoare a compozitorului vienez. Preferința invitatului seriei – talentatul pianist Mihai Ritivoiu (actualmente rezident în Londra, laureat, la rândul său, al Concursului Internațional "George Enescu", ediția 2011) – pentru acest opus mozartian a avut ca efect edificarea unei viziuni interpretative echilibrate estetic, pusă în pagină cu un firesc remarcabil. Eleganța rafinată și naturalețea actului interpretativ, de o libertate subtil controlată, a caracterizat trecerea de la proșpețimea și puritatea sonorităților primei părți către dimensiunea tragică a genialului Adagio – pagină inegalabilă de o tulburătoare simplitate, pe care Mihai Ritivoiu a înveșmântat-o, prin intermediul tușei sale delicate, într-o profundă noblețe, pentru ca apoi să contureze Rondo-ului final cu lejeritate și dinamism. Eficiența comunicării relaxate dintre pianist și aparatul orchestral a făcut posibilă interdependența traiectoriei solistice față de acompaniamentul ansamblului

alte linii contrapunctice sonore provenind din diverse medii, ilustrând ancorarea mai mult sau mai puțin adâncă a spiritului uman în credință. Simbolicul coral e însoțit de cântecul păsărilor, acoperit pe rând de potopul vorbelor și al zgomotelor, copleșit de disonanțe, dezarticulat de curenți, orientări, maniere...Rezistă însă, schimbându-și treptat funcționalitatea, însoțind tic-tac-ul orologiilor lăcașelor de cult sau clopoței care vestesc sărbătorile creștine de iarnă, care, la rândul lor, dobândesc, cu timpul, o însemnată încărcătură profană, astfel că sublimul cânt sacru (prag originar al formelor și genurilor muzicale polifonice) ar putea sfârși într-un posibil unison lipsit de miez spiritual, golit de sens, de perspective – nu doar cultural-artistic...Punerea în pagină a creației, cu intuiție de maestru, fără accente patetice sau îngroșări expresive, cu abisuri arhetipale în oglindă cu înălțări spre absolut (aflate în pragul pierderilor tragice), e tulburătoare.

NPFAI 4 de Dimitri Voudouris (compozitor grec stabilit în Africa de Sud) s-a înscris în rândul primelor audiții românești. Pasionat de sonoritățile aparte ale instrumentelor tradiționale africane, Voudouris dedică această nouă lucrare, asemeni celei anterioare (**NPFAI 3**) din același ciclu, unui alt instrument denumit *xigoviya* – originar din Mozambic – ce este înscris în patrimoniul muzical din regiune și care e prezentat ca un flaut sferic, cu sunet netemperat, ușor arhaizant și un timbru inedit, interesant. Lucrarea are aspectul unei incantații, cu turnuri melodice repetitive libere, improvizatorice, de o frumusețe aparte, inspirate din folclorul autohton (având o certă valoare etnomuzicologică), integrate electronic, generând o paletă timbrală unică, cu scopul de a îmbina în mod original estetica sonorităților naturale tradiționale cu extraordinarele efecte timbrale electroacustice.

Clopoțe și greieri de Nicolae Teodoreanu e o minunată simfonie a cânturilor greierilor asociate cu sunetele solemne ale clopotelor, imaginând natura ca pe o sublimă catedrală. Unisonurile persistente, în registre înalte, ale acestor vietăți cântătoare – care fac pur și simplu aerul să vibreze, alternate cu scufundări în registre medii ale acestora și reveniri în acut – cu înălțări spre supraacut, schimbate cu variate, expresive, esențializate motive melodice, la care se adaugă și alte sunete din natură – trecute prin filtrul magic electroacustic, în asociere cu prefigurările sunori verticale ale clopotelor – câștigând în expresivitate în același mediu –, ne conduc, în mod atât de firesc, la descoperirea dimensiunii sacre a naturii, în care, de atâtea ori, ne regăsim.

Alter(music)natives pentru multimedia, lucrare în primă audiție absolută de **Maia Ciobanu**, este o ingenioasă pledoarie *pro domo*, imaginată audio-video, în care autoarea, aduce în prim plan, susține dar și adoptă-asumă alternative de valoare – prin chiar noua sa producție propusă. Evoluția, în care forma este definită în mod remarcabil ca fiind „o funcție a timpului” este surprinsă în mod magistral în această creație, în care diferitele paliere temporale sunt privite-prezentate din perspective diferite, atotcuprinzătoare prin asociere – diacronică, sincronă, în ciocnire sau interferându-se, în complementaritate sau repetiție (identică sau variată). Surprinzătoarele ieșiri și reveniri altfel, în anume sisteme-mecanisme, în rotire/spirală, marchează evoluția. Complementaritatea imaginii artistice audio-video e îmbogățită de inspiratul scenariu susținut și de nu mai puțin inspirata partitură muzicală, în cadrul căreia încântă conexiuni spectaculoase: alb-negru versus acut-grav; imaginea color asociată timbrului orchestral; căldura emoției redată de timbrul instrumentelor de coarde; improvizarea imagine-sunet în incidență și chiar interferență cu rezultatele unei deveniri supraorganizate și calculate; scara ascendentă-descendentă ca pasaj pianistic repetitiv (leit-motiv) versus punctul de sprijin/de relansare în evoluție (impulsionată astral – „*E pur si muove*”), străbătând timpul terestru – istoric, biologic, cultural, artistic-muzical, având la rândul-i rezonanțe cosmice

(natura – creația divină) în oglindă cu creația civilizației umane. Fascinanta imaginea a zecilor de biciclete care curg, se intersectează, într-un trafic perfect ordonat, după legi care se respectă, sub semnul unei reale armonii urbane, e cea a unui sistem de civilizație și cultură recunoscut, extrem de bine pus la punct. Din aceeași imagine, dar din altă perspectivă, roata devine metafora complexității și perfecțiunii diferitelor mecanisme (în care se înscrie și omul), ce integrează alte mecanisme pe care le controlează dar care, la rândul lor, sunt integrate, această evoluție înscriindu-se într-un tipar astral. Există însă alternative, iar **Alter(music)natives** este o irezistibilă provocare în a le căuta și găsi.

Natural-Cultural de Octavian Nemescu se înscrie în top-ul pieselor de referință ale muzicii electroacustice românești. Finalizată în 1973, revăzută în 1983 și recalibrată în 2013 prin aportul video remarcabil, realizat de Mihai Cucu, lucrarea recrează, prin gestul temerar al autorului său, în mediul electronic și apoi media (audio-video), într-o viziune uimitoare, Geneza. Acest demers creator constituie un model al muzicii arhetipale, cu reprezentarea clară a celor trei niveluri de permanențe și esențe: însuși spiritul divin – coroborat cu veșnicia, creația divină reprezentată de natură-om și această lume coroborate cu permanențele și esențele lungi și prin om – creația culturală (concretizarea cea mai scurtă a acestor concepte) – vezi iluminatul trison major asociat imaginii creației de pe bolta Capei Sixtine. Straturile sunt iscusit etajate iar asocierea imaginilor cu muzica este atât de izbutită, încât fac din această creație o pagină memorabilă a genului.

A fost într-adevăr o strălucită expoziție de creații electroacustice și media (cu multe prime audiții), incluzând alături de numele sud-africanului Dimitri Voudouris, iscălitura unora dintre cei mai interesanți compozitori români contemporani.

Carmen POPA

Dan Dediu – Spini

Pe 10 noiembrie a avut loc un concert simfonic susținut de Orhestra Națională Radio, în colaborare cu Institutul Polonez București, sub bagheta dirijorului Gerd Schaller; în program s-au regăsit lucrările **Spini** de Dan Dediu, Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră, op. 35 de K. Szymanowski și Simfonia nr. 5 în mi minor, op. 64 de P. I. Ciaikovski.

Dan Dediu

Acut, subțire și ascuțit, începutul lucrării **Spini** pare a ilustra întocmai senzația unui spin ce pătrunde în piele. Dar aceasta nu e singurul concept al piesei, căci ea operează și cu ideea (sau în mod prioritar cu ideea) *căderii*, a alunecării în abis, punct de pornire și chiar provocare-exercițiu de virtuozitate a mânăuirii gesturilor orchestrale pentru a reda, fidel și expresiv, *căderea* (deopotrivă descendent și chiar... ascendent) prin toate resursele muzicale posibile. Orchestra pare o jucărie în mâinile